

Folketingets Beskæftigelsesudvalg
Christiansborg
1240 København K

Beskæftigelsesministeriet
Ved Stranden 8
1061 København K

T 72 20 50 00
E bm@bm.dk
www.bm.dk

CVR 10172748
EAN 5798000398566

Beskæftigelsesudvalget har i brev af 23. august 2013 stillet følgende spørgsmål nr.457 (BEU alm. del), som hermed besvares. Spørgsmålet er stillede efter ønske fra Benedikte Kiær (KF).

25. november 2013

J.nr. 2013-6485

Spørgsmål nr.457:

”Vil ministeren oplyse, hvilke typer af kontante ydelser og tillægsydelser, der findes på ministerens ressortområde, og hvilke tilsvarende ydelser, der findes i henholdsvis Tyskland og Sverige?”

Endeligt svar:

Med henblik på besvarelse af spørgsmålet har Beskæftigelsesministeriet indhentet bidrag fra Tyskland og Sverige, jf. foreløbig besvarelse af 23. september 2013.

Begge lande er blevet tilsendt en oversigt over de kontante ydelser på Beskæftigelsesministeriets område og er i den forbindelse blevet bedt om at angive for hver ydelse, om der findes tilsvarende eller lignende ydelser i det pågældende land.

Herunder følger kort beskrivelse af hver af de kontante ydelser under Beskæftigelsesministeriets ressort samt de modtagesvar fra Sverige og Tyskland oversat til dansk. Svaret fra Tyskland var ledsaget af en publikation ”Social security at a glance”, som der løbende henvises til i redegørelsen for de tyske ydelser, og som jeg vedlægger til udvalgets orientering.

Arbejdsløshedsdagpenge

Danmark

Arbejdsløshedsdagpenge er frivillig arbejdsløshedsforsikring for lønmodtagere og selvstændige. Til regelsættet for både lønmodtagere, dimittender og selvstændige hører bl.a. reglerne om optagelse i en a-kasse, medlemskab, forsikringsstatus og overflytning. Herudover hører reglerne om forsikrede lediges ret til arbejdsløshedsdagpenge, herunder beskæftigelseskrav og dagpengeperiode.

Sverige

Den svenske arbejdsløshedsforsikring (arbetslöshetsättning) dækker både ansatte og selvstændige, og består af to dele. Den ene del er en basis forsikring, som er en fast ydelse, og den anden del er en frivillig forsikring, som kompenserer for tab af indkomst. For at få udbetalt arbejdsløshedsydelsen skal den ledige opfylde et beskæftigelseskrav. For at være berettiget til den indkomstrelaterede ydelse skal den ledige også opfylde medlemsbetingelsen, hvilket kræver at den ledige skal have været

medlem af en arbejdsløshedskasse i mindst 12 måneder. Reglerne for lediges ret til arbejdsløshedsydelse inkluderer også nogle grundlæggende betingelser og sanktioner for ikke at leve op til visse krav.

Ydelser efter reglerne om aktiv støtte (aktivitetsstöd) kan udbetales til unge ledige og til personer, som ikke opfylder kravene for arbejdsløshedsdagpenge eller som har opbrugt retten til dagpenge.

Tyskland

Tyskland har lovpligtig arbejdsløshedsforsikring for lønmodtagere og frivillig arbejdsløshedsforsikring for selvstændige. Reglerne er beskrevet nærmere i sektion 3 af den tyske sociallovgivning (Sozialgesetzbuch III). For at være berettiget til arbejdsløshedsdagpenge skal personen have været i beskæftigelse og have indbetalt de lovbestemte forsikringsbidrag i en bestemt periode. For yderligere information om indkomsterstattende ydelser henvises til publikationen ”Social security at a glance” s. 21.

Beskæftigelsesministeriet bemærker, at der er to trin i det tyske dagpengesystem (Arbeitslosengeld I og II, forkortet ALG1 og ALGII), hvoraf trin 2 er behovsafhængig. Der henvises i en af de senere kategorier til ALGII.

Kontanthjælp, herunder hjælp efter § 27 a (supplement til brøkpension)

Danmark

Kontanthjælp udgør det underste økonomiske sikkerhedsnet og gælder for enhver, der har været ude for ændringer i sine forhold (en social begivenhed), fx arbejdsløshed, sygdom eller samlivsophævelse, at ændringerne bevirker, at ansøgeren ikke har mulighed for at skaffe det nødvendige til sin egen eller familiens forsørgelse, og at behovet ikke kan dækkes gennem andre ydelser. Ydelsens størrelse afhænger af alder og forsørgerstatus med modregning for formue, delvis indkomst mv. og er dermed behovsafhængig.

Hjælp efter § 27 a er alene et kontanthjælpssupplement til personer, der har opnået førtidspension i Danmark, men ikke har været her så mange år, at pågældende har opnået ret til fuld pension - men kun en brøkdæl.

Sverige

I Sverige har kommunerne det ultimative ansvar for at sikre, at personer, der bor i de pågældende kommuner, modtager den støtte og hjælp, de har brug for. Personer, der ikke kan forsørge sig selv på andre måder, har ret til bistand i form af indkomststøtte eller kontanthjælp (försörjningsstöd). Støtten er behovsafhængig og udbetales af sociale velfærdskontorer i kommunerne.

For pensionister forvalter den svenske pensionsstyrelse (Pensionsmyndigheten) den behovsafhængige indkomststøtte til ældre. Ydelsen garanterer, at personer med lav pension, eller ingen pension overhovedet, kan opretholde en rimelig levestandard. Indkomststøtte til de ældre udbetales fra den måned, hvor personen fylder 65 år.

Tyskland

Social bistand (sozialhilfe) udgør det underste sociale sikkerhedsnet til beskyttelse mod fattigdom, social eksklusion og nød. Ydelsen er hjælp til personer mellem 15 og 64 år, som ikke er jobsøgende og ikke kan påtage sig et arbejde samt husholdninger, som ikke har ressourcer til at dække deres behov, og som har utilstrækkelige

rettigheder under andre forsikringsordninger og velfærdsordninger, som kommer forud for social bistand (se publikation "Social security at a glance" s. 111 ff.).

Grundlæggende sikring for jobsøgende (Grundsicherung für Arbeitsuchende) under sektion 2 af den tyske sociallovgivning (Sozialgesetzbuch II) er et skattefinansieret system, som er designet til at yde støtte til personer, som er i stand til at arbejde, med fuld og hurtig hjælp samt støtte til at hjælpe dem selv ("Social security at a glance" s. 29 ff.)

Særlig uddannelsesyndelse

Danmark

Særlig uddannelsesyndelse kan udbetales til personer, der opbruger deres arbejdsløshedsdagpenget fra den 30. december 2012 og senest den 5. januar 2014. Man kan som hovedregel være omfattet af ordningen fra det tidspunkt, hvor ens dagpenget er opbrugt og 6 måneder frem. Perioden kan sammen med dagpengeperioden maksimalt udgøre 4 år.

Sverige

Intet svar.

Tyskland

Der er forskellige aktiveringstiltag for ledige, herunder beskæftigelsesrettet træning (jf. kapitlet "Promotion of employment" i publikationen "Social security at a glance" s. 19 ff.).

Særlig støtte til høje boligudgifter eller stor forsørgerbyrde (LAS § 34)

Danmark

Særlig støtte (efter § 34 i LAS) ydes til kontanthjælpsmodtagere og andre, der har været ude for en social begivenhed, og som har høje boligudgifter eller stor forsørgerbyrde. Inden der ydes særlig støtte skal det undersøges, om der kan skaffes en billigere bolig.

Sverige

En person, der har trukket sig tilbage fra arbejdsmarkedet, og bor i Sverige, kan søge om boligtillæg (bostadstillägg) hos den svenske pensionsstyrelse (Pensionsmyndigheten). Forskellige betingelser gør sig gældende, afhængig af hvilken type af pension personen modtager.

Lavindkomstfamilier med børn kan være berettiget til boligtillæg. Beløbets størrelse afhænger af indkomst, boligomkostninger, størrelsen på boligen samt antal børn i familien.

En person kan også modtage boligtillæg, hvis han eller hun er bosiddende i Sverige og modtager helbredsrelaterede ydelser, pension eller invalideydelser fra andre EØS lande.

Tyskland

Grundlæggende sikring for jobsøgende (Grundsicherung für Arbeitsuchende) under sektion 2 af den tyske sociallovgivning (Sozialgesetzbuch II) er et skattefinansieret system, som er designet til at yde støtte til personer, som er i stand til at arbejde, med fuld og hurtig hjælp og støtte til at hjælpe dem selv ("Social security at a glance" s. 29 ff.)

Arbejdsløshedsunderstøttelse på trin 2 (ALGII)tildeles udelukkende som en behovsafhængig velfærdsydelse.

Yderligere udgifter, som ikke dækkes af grundsatsen, kan dækkes i særlige situationer og under særlige omstændigheder, f.eks.:

- Løbende særlige behov, som er uundgåelige i den individuelle situation (trængselsbestemmelse).
- Som tillæg til grundsatsen, kan engangsstøtte ydes til, f.eks., at etablere en husholdning, inklusiv indkøb af hvidevarer osv. (se side 31-32 "Social security at a glance").
- Boligudgifter: Det er ikke længere nødvendigt at ansøge om boligydelse, når der ansøges om arbejdsløshedsunderstøttelse II. De kommunale udbydere imødekommer rimelige bolig- og varmeomkostninger for hele ansøgerens husholdning, som del af arbejdsløshedsunderstøttelse II/socialbistand. Dette inkluderer varmt og koldt vand samt kloakeringsafgifter. Lån kan også ydestilhuslejerestance, hvis der ellers er risiko for hjemløshed. Det er de kommunale udbyderes ansvar at beslutte, hvad der er rimeligt og passende.
- Leje af urimeligtstore eller dyre boliger betales for højst seks måneder, medmindre det er muligt og rimeligt at forvente, at ansøgeren enten flytter inden da eller nedbringer lejen, f.eks. ved at tage en lejer ind. En beslutning om at reducere støtten til et niveau, der anses for rimeligt, træffes fra sag til sag ved udgangen af de seks måneder. I konkrete tilfælde kan den kommunale udbyderbestemme, at en ansøger skal flytte, men vil i så fald dække omkostningerne ved at skaffe en ny bolig samt for flytningen og dække eventuelle depositum. Disse omkostninger dækkes også, hvis det er nødvendigt at flytte af andre grunde, og hvor alternativ bolig ikke på anden vis kan findes indenfor en rimelig tidshorison (se s. 32 "Social security at a glance")

Sygedagpenge

Danmark

Lov om sygedagpenge har til formål at yde økonomisk kompensation ved fravær på grund af egen sygdom. Endvidere skal loven medvirke til, at den sygemeldte genvinder sin arbejdsevne og vender tilbage til arbejdsmarkedet så hurtigt som muligt samt at understøtte samarbejdet mellem kommuner, virksomheder og andre relevante aktører for at nedbringe og forebygge sygefravær.

Sverige

De danske sygedagpenge minder om de svenske sygepenge (sjukpenning). En person er berettiget til sygepenge, når personen ikke kan arbejde grundet sygdom eller ikke længere kan modtage sygeløn (sjuklön) fra sin arbejdsgiver (de første 14 dage af en sygeperioden). En person kan modtage sygepenge i maksimalt 364 dage gennem en 15-måneders periode. Denne periode kan forlænges i særlige tilfælde.

Tyskland

Lovpligtig sygeforsikring (Krankenversicherung) sikrer forsikrede personer og deres familier i tilfælde af sygdom. Forsikringen dækker den nødvendige medicinske behandling. En forsikret person kan kræve f.eks. indsats til forebyggelse og tidlig opsporing af særlige sygdomme, medicin, forbindinger, terapi samt hjælpemidler såsom høreapparat og kørestole, hospitalsbehandling, dele af eller samtlige omkostninger ved nødvendig forebyggende og rehabiliterende behandling etc.(s. 73 ff. "Social security at a glance).

Sygdomsydelse (Krankengeld): Normalt vil arbejdsgiveren forsætte med at udbetale løn til den syge person i seks uger når han/hun ikke kan arbejde. Herefter vil sygeforsikringen betale 70 pct. af personens normale løn før fradrag op til en grænse, dog ikke mere end 90 pct. af den seneste udbetalte løn. Der kan udbetales sygdomsydelse op til 78 uger i en given treårig periode. Hvis den syge person er landmand, vil han/hun have ret til en underholdsydelse i stedet for sygeydelse, idet sygeforsikringsfonde på landbrugsområdet også udbetaler sygeydelse til sæsonarbejdere, som er forsikret hos dem.

Ressourceforløbsydelse

Danmark

Ressourceforløb er primært målrettet personer under 40 år, der har komplekse problemer ud over ledighed, som kræver et helhedsorienteret forløb med en kombineret indsats inden for beskæftigelses-, uddannelses-, sundheds- og det sociale område. Det skal være overvejende sandsynligt, at personen vil ende med tilkendelse af førtidspension, hvis der ikke gives en indsats. Formålet med ressourceforløb er, at personen gennem den tværfaglige indsats forbedrer deres arbejdsevne og bringes tættere på job eller uddannelse.

Sverige

Sygdomserstatning (sjukersättning) og aktivitetserstatning (aktivitetsersättning) er ydelserne i det reformerede svenske invalidepensionssystem. Erstatning ved sygdom og erstatning til unge ved sygdom udbetales til personer, hvis arbejdsevne er helt eller delvist reduceret pga. sygdom samt i tilfælde, hvor det vurderes at medicinsk behandling eller rehabilitering ikke ville medføre øget arbejdsevne.

Aktivitetserstatning ydes til forsikrede personer i alderen 19-29 år, mens sygdomserstatning ydes til forsikrede personer i alderen 30-64 år. Sygdomserstatning kan bevilges, hvis en persons arbejdsevne kan betragtes som permanent reduceret. Aktivitetserstatning udbetales altid for en begrænset periode af højst tre år ad gangen. Disse former for erstatning består både af beskyttelse i form af indkomstrelateret sygdoms- eller aktivitetserstatning samt en grundlæggende beskyttelse i form af en garantierstatning (garantiersättning).

I perioden hvor en person modtager aktivitetserstatning skal han eller hun deltage i beskæftigelsesrettet rehabilitering så tidligt som muligt. Beskæftigelsesrettet rehabilitering består af tiltag, som personen behøver for at genhvervesin arbejdsevne. Dette kan for eksempel være arbejdsstræning eller anden træning med henblik på at muliggøre, at personen kan vende tilbage til sit tidligere job eller anden passende beskæftigelse.

Garantierstatningen udbetales til dem, som har ingen eller lav indkomstrelateret sygdoms- eller aktivitetserstatning og udbetales enten fuldt ud eller som et tillæg for

at nå det lavest garanterede niveau. Garantierstatningen inflationssikres ved årligt at blive genberegnet i relation til ændringer i et basisbeløb (prisbasbeløp).

Tyskland

Intet svar.

Revalideringsydelse

Danmark

Revalidering er erhvervsrettede aktiviteter og økonomisk hjælp, der kan bidrage til, at en person med begrænsninger i arbejdsevnen, herunder personer, der er berettiget til ledighedsydelse, fastholdes eller kommer ind på arbejdsmarkedet, således at den pågældendes mulighed for at forsørge sig selv og sin familie forbedres.

Sverige

En person der deltager i beskæftigelsesrettet revalidering kan være berettiget til revalideringserstatning. Dette er betinget på om revalideringen er en del af revalideringsplan, som er udarbejdet af den sociale forsikringsstyrelse (Försäkringskassan). Se også ovenfor om aktivitetserstatning.

Tyskland

Fremme af yderligere erhvervsuddannelse:

Fremme af uddannelse og særligt fremme af erhvervsuddannelse og yderligere erhvervsrettet træning er kerneelementerne i den føderale arbejdsmarkedspolitik i Tyskland. Bestemmelserne er kodificeret i del 3 og 2 af den sociale lovgivning (Sozialgesetzbuch III og II). Målgrupperne er ledige og personer i risiko, ufaglærte lønmodtagere samt lønmodtagere over 45 år, som er ansat i virksomheder med mindre end 250 medarbejdere. De væsentligste kursusudbydere af erhvervsuddannelser er uddannelsesvirksomheder i den private sektor. Disse skal godkendes af et uafhængigt certificeringsorgan og skal bevise, at de anvender et anerkendt kvalitetssikringssystem og sikrer en høj kvalitet i deres tiltag. Omfattende subsidier kan udbetales for deltagerne i løbet af kurset (arbejdsløshedsunderstøttelse, kursusudgifter, transportudgifter, børnepasning, kost og logi udenfor hjemmet).

Erhvervsuddannelse og yderligere erhvervsrettet træning for personer med handicap:

Del 9 af den sociale lovgivning – Integration og rehabilitering af personer med funktionsnedsættelse (Sozialgesetzbuch IX) og de ovenfor omtalte del 3 og 2 af den sociale lovgivning (Sozialgesetzbuch III og II), giver en bred vifte af integrations tiltag for personer med funktionsnedsættelse eller med alvorligt handicap (fysisk og psykisk handicappede). Dette omfatter integrations subsidier til arbejdsgivere, erhvervsuddannelse og genoptræning hos træningsvirksomheder og centre for særlig erhvervsuddannelse og genoptræning for unge og voksne personer med funktionsnedsættelse. Under deltagelse i kurserne i særlige træningscentre kan unge personer med funktionsnedsættelse modtage en træningsydelse (Ausbildungsgeld), afhængig af alder og familieforhold. Voksne personer med funktionsnedsættelse modtager en overgangsydelse (sammenlignelig med arbejdsløshedsunderstøttelsen, men en smule højere). Kursusudgifter samt kost og logi kan også dækkes af det føderale arbejdsagentur (Bundesagentur für Arbeit).

Ledighedsydelse

Danmark

Ledighedsydelse er en ydelse til personer, der er visiteret til et fleksjob og er ledige. Personer, der er visiteret til et fleksjob og er ledige, kan modtage ledighedsydelse, så længe de venter på at få et fleksjob.

Sverige

Intet svar.

Tyskland

Intet svar.

Fleksydelse

Danmark

Fleksydelse er en efterlønsnærende tilbagetrækningsordning, som er målrettet personer, der er visiteret til fleksjob. Fleksydelsesordningen giver mulighed for at trække sig helt eller delvis tilbage fra arbejdsmarkedet inden pensionsalderen. Det er en betingelse for, at en person har ret til fleksydelse, at personen har indbetalt efterløns- eller fleksydelsesbidrag i et nærmere angivet antal år. Fleksydelsesalderen er på nuværende tidspunkt 60 år, og stiger gradvis i de kommende år til 64 år.

Sverige

Intet svar.

Tyskland

Der findes ingen ækvivalent til fleksjob i Tyskland.

Barseldagpenge

Danmark

Formålet med barselloven er at sikre forældre ret til fravær i forbindelse med graviditet, fødsel og adoption og at sikre forældre med tilknytning til arbejdsmarkedet ret til barseldagpenge under dette fravær.

Sverige

I Sverige findes følgende ydelser, baseret på oplysningerne om de danske barseldagpenge:

- Graviditetsydelse (graviditetspenning)
- Forældreydelse (föräldrapenning)
- Midlertidig forældreydelse – I forbindelse med fødsel eller adoption (tillfälligföräldrapenning när barn föds eller adopteras)
- Midlertidig forældreydelse – til at passe barnet (tillfälligföräldrapenning för barn som är under 12 år)
- Midlertidig forældreydelse – for børn i alderen 12 til og med 15 år (tillfälligföräldrapenning vid vård af barn som fyldt 12 men inte 16 år)
- Midlertidig forældreydelse – for børn, der er fyldt 16 år og er dækket af lovgivningen om støtte og service til personer med visse funktionsnedsættelser (tillfälligföräldrapenning för barn 16 år och äldre, Lagen om stöd och service til vissa funktionshindrade - LSS)
- Midlertidig forældreydelse – kontaktdage til forældre til bestemte børn med funktionsnedsættelse (kontaktdagar)
- Midlertidig forældreydelse – pasning af alvorligt syge børn (tillfälligföräldrapenning när barnet er allvarligt sjukt).

Tyskland

Ydelsen til forældre er en vigtig kilde til støtte for familier i de første tolv (eller fjorten) måneder af deres barns liv. Ydelsen til forældre afbøder tabet af den indkomst, som den forælder, der passer et barn, havde i året forud for barnets fødsel, og ikke længere har efter fødslen. Ydelsen til forældreerstatte 65 pct. af en forudgående månedlig indkomst på 1.240 euro eller mere, 66 pct. af en månedlig indkomst på 1.220 euro og 67 pct. af en månedlig indkomst på mellem 1.000 og 1.200 euro. For lavtlønnede med en månedlig indkomst under 1.000 euro forud for barnets fødsel, udgør andelen op til 100 pct. af den månedlige indkomst på en glidende skala: Jo lavere indkomst, desto højere procentdel. Det mindste beløb, der kan opnås månedligt i ydelse til forældre, er 300 euro, mens det højeste beløb er 1.800 euro.

Mindstebeløbet på 300 euro udbetales til alle berettigede forældre, selv hvis de ikke var i beskæftigelse forud for barnets fødsel. (se publikationen "Social Security at a glance" vedrørende føderal forældreydelse: Generelt s. 9, børneydelse, føderal forældreydelse, forældreorlov, forskud til underhold, supplerende børneydelse s. 5 ff.).

Hertil kommer forskellige rettigheder i forbindelse med graviditet, fødsel, adoption, moderskab (lov om beskyttelse af arbejdende mødre, Mutterschutzgesetz), mv.

Efterløn

Danmark

Efterlønsordningen giver personer, der er medlem af en a-kasse, og som er tilmeldt efterlønsordningen, mulighed for hel eller delvis tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet før pensionsalderen indtræder. Det er en betingelse for, at en person har ret til efterløn, at personen har indbetalt efterlønsbidrag i et nærmere angivet antal år. Efterlønsalderen er på nuværende tidspunkt 60 år, og stiger gradvist i de kommende år til 64 år.

Sverige

Intet svar.

Tyskland

Den almindelige pensionsalder hæves gradvist til 67 år mellem 2012 og 2029. Forsikrede personer har ret til en tidligealderspension, hvis de:

- Er fyldt 63 år
- Har gennemført en 35-årig kvalificerende periode

Aldersgrænsen for pensionen uden fradrag vil stige gradvist til 67 år. Aldersgrænsen for retten til tidligere alderspension forbliver ved 63 år. Den tidligere alderspension opgøres som 0,3 pct. af pensionen for hver måned, der udbetales tidlig alderspension.

Folkepension ved arbejdsløshed eller efter delvis tilbagetrækning

Forsikrede personer født før 1. januar 1952 kan have ret til en ikke-reduceret alderspension ved arbejdsløshed eller efter delvis tilbagetrækning (Altersrentewegen Arbeitslosigkeit oder nach Altersteilzeitarbeit), hvis de:

- Har nået aldersgrænsen
- Har gennemført en 15-årig kvalificerende periode
- Har indbetalt obligatorisk bidrag gennem beskæftigelse eller anden aktivitet underlagt pensionsforsikring i mindst 8 af de 10 år forud for udbetaling af pensionen

- Er arbejdsløse, når pensionen skal udbetales og har været arbejdsløse i mindst 52 uger siden det fyldte 58. år og seks måneder, eller har været delvis arbejdsløse i mindst 24 måneder, når pensionen skal udbetales.

Der findes en undtagelse for personer, som, inden 1. januar 2004, havde indgået bindende aftaler, der afsluttede deres beskæftigelse (fx delvis tilbagetrækning eller fratrædelsesaftale), eller som allerede var ledige på det tidspunkt. Aldersgrænsen for at have ret til denne pension er 60 år. Aldersgrænse på 60 år (med planlægningsikkerhed) eller 63 år (uden planlægningsikkerhed) for tidlig tilbagetrækningspension og aldersgrænsen for ret til almindelig alderspension ved ledighed eller efter en periode med delvis tilbagetrækning fastholdes uændret og stiger ikke i takt med stigningen i pensionsalderen.

Den tiårige periode, inden for hvilken der kræves otte års obligatorisk bidragsbetaling, forlænges til fordel for den ledige under visse omstændigheder, for eksempel når de ti år inkluderer godskrevne perioder og navnlig særlige ledighedsperioder, som ikke er underlagt obligatorisk bidragsbetaling.

Delvis tilbagetrækning er defineret som mindst 24 måneder i en delvis tilbagetrækningsordning, uanset om den delvise tilbagetrækning er delvis finansieret af beskæftigelsessystemet. Et bevis fra beskæftigelsessystemet er som udgangspunkt påkrævet som dokumentation for ledighed.

Deltidsbeskæftigelse forud for pensionering efter lov om tidlig tilbagetrækning (Altersteilzeitgesetz)

Deltidsloven (Teilzeit-und Befristungsgesetzes, TzBfG) gør det muligt for ældre beskæftigede at få en glidende overgang fra arbejdsliv til pension. Personer, som fortsat er beskæftiget ved deres 55. år, kan halvere deres arbejdstid under visse betingelser som en del af den gradvise tilbagetrækning (løbende halvering af arbejdstiden eller deltidsbeskæftigelse i blokmodellen, dvs. en arbejdsperiode med uformindsket arbejde efterfulgt af en ligeså lang fritagelsesfase).

Et afgørende krav er, at perioden med aldersbetinget deltidsbeskæftigelse er direkte efterfulgt af tilbagetrækning og at arbejdsgiveren er villig til at hæve lønnen for deltidsansatte med mindst 20 procent samt til at betale yderligere pensionsbidrag (disse bidrag er skattefri og fritaget for bidrag til den sociale sikring).

Det er ikke muligt at kræve delvis tilbagetrækning, da dette forudsætter en aftale mellem ansatte og arbejdsgiver. Kollektive aftaler er dog mulige.

Der er også muligt med en jævn transition fra arbejdslivet til tilbagetrækning gennem brug af lønoptegnelser og deltidsbeskæftigelse.

Delpension

Danmark

Delpension giver mulighed for delvis tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Delpension er et tilbud til personer mellem 60-65 år, der ønsker at gå ned i arbejdstid. Delpensionen supplerer lønnen svarende til de timer, som arbejdstiden nedsættes. Delpensionsalderen er på nuværende tidspunkt 60 år, og stiger gradvist i de kommende år til 63 år. Ordningen er under afvikling, og er endeligt udfaset i 2025.

Sverige

Intet svar.

Tyskland

Supplerende indkomstgrænser finder anvendelse foralderspension, der udbetales før personen når den almindelige tilbagetrækningsalder (normalt fra 63 år og opefter). Hvis en person modtager fuld pension, kan vedkommende tjene op til 450 euro om måneden i supplerende indkomst, før der fradrages i pensionen. Det er tilladt at overskride den månedlige grænse og tjene til det dobbelte af begrænsningsbeløbet to gange i løbet af et kalenderår (fx pga. ferie og julegratiale). En overskridelse af beløbsgrænsen betyder ikke automatisk, at retten til pension bortfalder. Pensionen kan blive omdannet til en delpension med en højere supplerende indkomstgrænse. (Se i øvrigt ovenfor om deltidsbeskæftigelse.)

Venlig hilsen

Mette Frederiksen